

EDUCACIÓ ESPECIAL, VUIT ANYS D'INTEGRACIÓ

El Programa d'Integració que es va iniciar en el curs 85/86 a partir del Real Decret 334/1985 de 6 de Març de l'Ordenació de la Educació Especial, ha suposat un canvi important en l'atenció educativa dels alumnes amb NEE.

El Real Decret estableix que, sempre que sigui possible, els alumnes amb NEE, siguin escolaritzats en règim d'Integració en els Centres Ordinaris i en aquest sentit orienta sobre les previsions perquè aquesta integració pugui fer-se en les majors garanties d'èxit. Els alumnes que no puguin tenir una resposta a les seves necessitats dins el Centre Ordinaris, seran escolaritzats en els Centres d'Educació Especial.

La normalització i la integració escolar han implicat també la revisió del propi concepte d'Educació Especial. El canvi fonamental està en la introducció del concepte "necessitats educatives especials". Volent senyalar que s'ha de deixar d'entendre l'Educació Especial com a l'educació centrada amb els dèficits del alumnes. Per entendre que aquesta Educació és el conjunt de recursos educatius posats a disposició dels alumnes, (que en alguns casos, podran necessitar-ho de forma temporal i en uns altres, d'una forma més continuada), per poder assolir els objectius de l'educació.

Actualment són setanta els

Centres de Primària de la nostra Comunitat que participen en el Programa i en aquests moments la xarxa de Centres d'Integració a Primària està pràcticament completa.

L'experiència acumulada durant els vuit anys del Programa dins EGB i també en alguns casos dins EEMM, ens reafirmen en l'idea, que és beneficiós tant pels alumnes amb NEE com a per a la resta de la comunitat escolar, participar d'una educació integradora i que atén a la diversitat.

L'avaluació que s'ha fet de la seva implantació a EGB, (veure MEC, 1989 "Evaluación de la Integración escolar, 1, 2, 3 Informe") ha posat de manifest les possibilitats que té la Integració escolar, tant per als Centres, com per als professors, com per als alumnes i els pares. Fent menció a les conseqüències més favorables podem dir que:

S'ha fet una valoració positiva respecte als avanços que han realitzat els alumnes que participen en el Programa, tant en relació a l'àrea de socialització com a les altres àrees pròpiament acadèmiques. Per altra banda, la resposta als alumnes amb NEE en els Centres ordinaris ha suposat canvis en la dinàmica de les aules i en l'organització del Centre.

Són molt nombroses les dades que indiquen que molts dels

professors i bona part dels centres escolars on s'ha desenvolupat el Programa d'Integració, s'organitzen d'una forma millor i més flexible, es plantegen noves solucions per resoldre problemes educatius i s'introdueixen mecanismes de planificació i d'avaluació de les seves pròpies accions. En definitiva, la participació en el programa ha contribuït, en general, a un major desenvolupament dels processos de reflexió sobre la pràctica diària, millorant sens dubte la qualitat de l'ensenyança.

Un altre aspecte que s'ha de tenir en compte, és que, en la majoria dels casos, es produeix un canvi positiu en les actituds dels Centres, a mesura que el professorat va coneixent els al·lots i les al·lotes, i això genera una interacció positiva en la relació personal i en el procés d'ensenyança i aprenentatge entre el professor i l'alumne amb dificultats. El tracte i el coneixement real de l'alumne, del què és capaç de fer i del què no és encara capaç de fer, esveïx totes les "pors" i els "temors" i ens afirma en la convicció que "no són tan diferents" dels altres alumnes, que sempre s'han tengut dins la classe, sense que tenguessin l'etiqueta "d'integració".

Tambè s'ha posat de manifest, sense oblidar les dificultats, que aquesta és la millor via

per educar als alumnes en l'acceptació i el respecte a les diferències.

Una quarta circumstància a considerar és la relació amb els pares d'aquests alumnes. D'aquesta relació moltes vegades depèn, el que la resposta educativa que se li dóna a l'alumne sigui o no l'òptima. La integració també ha suposat un procés de formació per als pares, que han pogut tenir el suport i l'orientació tant dels Equips docents del Centre com dels Equips d'Orientació Educativa i Psicopedagògica.

Amb l'entrada en vigor de la LOGSE, s'ha donat un impuls definitiu al Programa, ja que aporta elements importantíssims pel tractament de la diversitat, tal com: principis educatius definits, currículum obert i flexible, adaptat a l'entorn, criteris d'avaluació, i altres estratègies metodològiques.

En el present curs 92/93 s'inicia el Programa d'Integració escolar d'alumnes amb NEE en el primer cicle d'Educació Secundària Obligatoria, que dóna continuïtat al Programa dins EGB, iniciat pel MEC fa ara vuit anys.

Són dos els Centres que han començat de manera oficial i d'acord a convocatòria, aquest programa: I.F.P. Juníper Serra (Palma), I.F.P. Pasqual Calbó (Maó). A més d'aquests dos

Centres, n'hi ha cinc més que han iniciat de manera experimental l'escolarització d'alumnes amb NEE: I.B.nº8, I.F.P. Felanitx/I.B. Verge de Sant Salvador, I.F.P. Na Camel·la, I.F.P. Politècnic, I.F.P. Josep Mª Quadrado (Ciutadella).

Fer possible que en els Centres d'ESO es posi en marxa el Programa, és la important tasca que s'ha començat. En la majoria dels casos, el començar constitueix una experiència nova, i com a tal, ha suposat un important repte pels professors i professores, que són, en definitiva, els qui hauran d'aconseguir que es donin les condicions adequades perquè els alumnes amb NEE tinguin en aquesta etapa la resposta més ajustada a les seves necessitats.

La creació dels Departaments d'Orientació als Centres aporta a la Integració, el suport tècnic i de recursos humans necessaris per donar resposta tant a les NEE com a la diversitat.

Queda clar que, a part dels efectes beneficiosos del programa, el seu inici dins ensenyança secundària és una opció que implica d'una manera conjunta a tot el sistema educatiu. Per una banda, és condició indispensable per garantir l'atenció adequada als alumnes amb NEE, l'existència d'un Projecte Educatiu de

Centre permeable a la diversitat dels alumnes que asseguri la participació i l'harmonització dels mitjans personals amb que compta el Centre, tant dels ordinaris com dels especials. Per una altra banda també ha de continuar acompanyada d'un pla de formació, mitjançant els projectes de Centres, dirigit a tot el professorat del Centre.

Respondre a les necessitats d'alguns alumnes, implica, a més de l'existència d'unes condicions adequades (recursos materials i personals extraordinaris, amb els que compten tots els Centres que comencen el Programa) i d'un compromís ferm de tota la comunitat educativa a un replantejament de les propies propostes curriculars.

Proporcionar a l'alumne la resposta individual que necessita, en funció de les seves possibilitats i també dels seus límits, tractant sempre que aquesta resposta s'allunyi el menys possible del que és comú per als altres alumnes i amb l'horitzó posat en la seva inserció social i laboral, és l'objectiu final de l'Integració escolar.

Esperança Quintana i Xisca Vanrell

Unitat de programes Educatius de la Direcció Provincial d'Educació Ciència. Departament d'Atenció a la Diversitat: Programa d'Educació Compensatòria.